Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MIHALA BOBEKA [*MICHAL BOBEK*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 3. decembrī [1]

Lieta C-470/19

Friends of the Irish Environment Ltd
pret
***Commissioner for Environmental Information*,**
dalībnieks, kas iestājies lietā:
Courts Service of Ireland

(*High Court* (Īrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Pieeja vides informācijai, ko glabā valsts iestādes [publiskas institūcijas] – Orhūsas konvencija – Direktīva 2003/4/EK – Jēdziens "tiesu varas īstenošana"

I. Ievads

1. *Friends of the Irish Environment Ltd* ir nevalstiska organizācija. Šī organizācija kā trešā persona lūdza pieeju tiesu dokumentiem procesā, kurā ir pieņemts galīgais spriedums, par teritorijas plānošanas atļaujas izsniegšanu vēja ģeneratoru uzstādīšanai Korkas [*Cork*] grāfistē (Īrija). Šis lūgums tika noraidīts. Lēmumā par atteikumu bija norādīts, ka tiesu dokumentus glabājošā iestāde, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir *Courts Service of Ireland* [Īrijas Tiesu dienests], tos glabā tiesu uzdevumā, "īstenojot tiesu varu". Šī iestāde, rīkojoties atbilstoši tiesu varas īstenošanai, neesot "publiska institūcija [valsts iestāde]" Direktīvas 2003/4/EK izpratnē [2].

2. Šādā situācijā *High Court* [Augstā tiesa] (Īrija) vēlas noskaidrot jēdziena "tiesu vara" tvērumu, lai varētu definēt jēdzienu "publiska institūcija [valsts iestāde]" Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta izpratnē. Raugoties plašāk, jautājums ir par to, kādā mērā uz tiesām attiecas šajā direktīvā noteiktie pienākumi – un tātad arī tie, kas ir noteikti Orhūsas konvencijā, – pēc pieprasījuma nodrošināt pieeju vides informācijai.

1 Oriģinālvaloda – angļu.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2003. gada 28. janvāris) par vides informācijas pieejamību sabiedrībai un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu (OV 2003, L 41, 26. lpp.).

II. Tiesiskais regulējums

A. Starptautiskās tiesības

3. Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (turpmāk tekstā – "Orhūsas konvencija") ir starptautiska konvencija, kuras mērķis ir piešķirt sabiedrībai tiesības, un tā uzliek tās parakstītājiem un to valsts iestādēm pienākumus attiecībā uz pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju vērsties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem. Tā bija Eiropas Kopiena, kas šo konvenciju parakstīja 1998. gadā, un pēc tam to apstiprināja ar Padomes Lēmumu 2005/370/EK [3].

4. Konvencijas preambulā tostarp ir noteikts:

"cenšoties tādējādi veicināt atbildību un atklātību lēmumu pieņemšanā un stiprināt sabiedrības atbalstu lēmumiem vides jomā,

atzīstot, ka atklātība vēlama visos valsts pārvaldes sektoros, un aicinot likumdevējas iestādes īstenot šīs konvencijas principus savā darbībā".

5. Orhūsas konvencijas 2. pantā termins "valsts iestāde [publiska institūcija]" ir definēts kā:

"a) valsts, reģionāla vai cita līmeņa pārvaldes iestāde;

b) fiziskas vai juridiskas personas, kas saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem īsteno valsts pārvaldes funkcijas, tostarp ar vidi saistītus īpašus pienākumus, darbības vai pakalpojumus;

c) visas citas fiziskas vai juridiskas personas, kurām ir valsts pārvaldes uzdevumi vai funkcijas vai kuras sniedz ar vidi saistītus publiskus pakalpojumus, būdamas to struktūru vai personu pakļautībā, kas minētas a) vai b) apakšpunktā;

d) visu to reģionālo ekonomiskās integrācijas organizāciju institūcijas, kuras minētas 17. pantā un ir šīs konvencijas Puses.

Šī definīcija neattiecas uz struktūrām vai institūcijām, kas pilda tiesas vai likumdevēja funkcijas."

B. Savienības tiesības

6. Padomes Direktīva 90/313/EEK [4] tika aizstāta ar Direktīvu 2003/4, lai saskaņotu ES tiesību aktus ar Orhūsas konvenciju un lai novērstu atšķirības dalībvalstu tiesību aktos saistībā ar pieeju vides informācijai, kas ir publisko institūciju [valsts iestāžu] rīcībā [5].

7. Saskaņā ar Direktīvas 2003/4 1. pantu tās mērķi ir, pirmkārt, "garantēt publisko institūciju rīcībā esošās vai tām pieejamās vides informācijas iegūšanas tiesības un izklāstīt pamatnoteikumus un praktiskus pasākumus attiecībā uz šo tiesību izmantošanu" un, otrkārt, "nodrošināt, ka vides informācija tādējādi kļūst arvien plašāk pieejama un tiek publiski izplatīta, lai panāktu cik iespējams plašu sistemātisku vides informācijas publisku pieejamību un izplatīšanu".

3 Padomes Lēmums (2005. gada 17. februāris) par to, ka Eiropas Kopienas vārdā noslēdz Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (OV 2005, L 124, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – "Orhūsas lēmums").

4 Padomes Direktīva (1990. gada 7. jūnijs) par brīvu piekļuvi vides informācijai (OV 1990, L 158, 56. lpp.).

5 Direktīvas 2003/4 6. un 7. apsvērums.

8. Šīs pašas direktīvas 2. panta 2. pantā ir noteikts:

"Publiska institūcija [valsts iestāde]" ir:

a) valdība vai cita valsts pārvaldes iestāde, arī valsts padomdevēja struktūra valsts, reģionu vai vietējā līmenī;

b) jebkura fiziska vai juridiska persona, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem veic valsts pārvaldes funkcijas, tostarp īpašus pienākumus un darbības, vai sniedz pakalpojumus vides jomā, un

c) jebkura fiziska vai juridiska persona, kas a) vai b) apakšpunktā minētās struktūras vai personas pārraudzībā veic publiskos pienākumus un funkcijas vai sniedz publiskos pakalpojumus vides jomā.

Dalībvalstis var paredzēt, ka šī definīcija neaptver struktūras vai iestādes, kas realizē tiesu vai likumdošanas varu. Ja konstitucionālie noteikumi šīs direktīvas pieņemšanas dienā neparedz pārskatīšanas procedūru 6. panta nozīmē, dalībvalstis var svītrot minētās struktūras vai iestādes no šīs definīcijas."

C. Piemērojamie valsts tiesību akti

9. Ar *European Communities (Access to Information on the Environment) Regulations 2007 to 2018* [Eiropas Kopienu noteikumiem (par piekļuvi informācijai par vidi) attiecībā uz 2007.–2018. gadu] (*S.I.* Nr. 133, 2007, un *S.I.* Nr. 309, 2018) (turpmāk tekstā – "Noteikumi par piekļuvi informācijai par vidi") Īrijas tiesībās ir ieviestas Direktīvas 2003/4 normas. Ar šo noteikumu 3. panta 1. punktu būtībā tiek ieviests šīs direktīvas 2. panta 2. punkts.

10. Atbilstoši Noteikumu par piekļuvi informācijai par vidi 3. panta 2. punktam Īrijā no "publiskas institūcijas [valsts iestādes]" definīcijas tiek izslēgtas "struktūras, kas realizē [īsteno] tiesu vai likumdošanas varu".

III. Fakti, tiesvedība valsts tiesās un prejudiciālie jautājumi

11. 2016. gada 25. februārī *High Court* (Īrija) pasludināja spriedumu lietā *Balz & Heubach* pret *An Bord Pleanala* ([2016] IEHC 134). Šajā lietā tika apstrīdēts valsts struktūras lēmums izsniegt teritorijas plānošanas atļauju vēja ģeneratoru uzstādīšanai Korkas grāfistē (Īrija).

12. 2016. gada 9. jūlijā *Friends of the Irish Environment* (turpmāk tekstā – "pieteicēja") rakstiski vērsās *Central Office of the High Court* [Augstās tiesas Centrālajā birojā] ar lūgumu izsniegt šīs lietas [procesuālu] rakstu, ar zvērestu apliecinātu paziņojumu, pierādījumu, rakstveida apsvērumu un izsniegto rīkojumu kopijas (turpmāk tekstā – "tiesu dokumenti"). Lūgums tika iesniegts, pamatojoties uz Orhūsas konvenciju, Direktīvu 2003/4 un Noteikumiem par piekļuvi informācijai par vidi. Šā lūguma iesniegšanas laikā nenotika sprieduma *Balz & Heubach* pret *An Bord Pleanala* apelācijas tiesvedība.

13. Augstās tiesas Centrālo biroju ir uzdots vadīt *Courts Service of Ireland* [Īrijas Tiesu dienesta] (turpmāk tekstā – "Tiesu dienests") ieceltam tiesu ierēdnim. Pēc apspriešanās ar *High Court* priekšsēdētāju Tiesu dienests 2016. gada 13. jūlijā pieteicējas lūgumu noraidīja. Tas šo lēmumu pamatoja *inter alia* ar apstākli, ka Noteikumi par piekļuvi informācijai par vidi neattiecas uz "tiesvedības procedūrām vai tiesvedības procedūrās iesniegtiem juridiskiem dokumentiem".

14. 2016. gada 18. jūlijā pieteicēja lūdza Tiesu dienestu pārskatīt šo lēmumu. Nesaņemdama atbildi noteiktajā termiņā, pieteicējai radās tiesības iesniegt apelācijas sūdzību *Commissioner for Environmental Information* [komisāram vides informācijas jautājumos] (turpmāk tekstā – "atbildētājs"). Tā iesniedza savu apelācijas sūdzību 2016. gada 15. septembrī.

15. 2017. gada 19. jūnijā atbildētājs rakstiski atbildēja pieteicējai, ka lēmums jau ir pieņemts līdzīgā lietā (Lieta CEI/15/0008 *An Taisce & The Courts Service*). Uzsverot, ka katra lieta tiek izskatīta pēc būtības, atbildētājs lūdza pieteicēju norādīt pamatojumu, kādēļ tam būtu jāpieņem atšķirīgs lēmums attiecībā uz tās lūgumu par pieeju dokumentiem lietā *Balz & Heubach* pret *An Bord Pleanala*.

16. 2017. gada 26. jūlijā pieteicēja sniedza savu pamatojumu apelācijas sūdzības uzturēšanai.

17. 2017. gada 31. jūlijā atbildētājs apelācijas sūdzību noraidīja. Tas secināja, ka Tiesu dienests prasītos dokumentus, tostarp no pabeigtās tiesvedības, glabā, "īstenojot tiesu varu", tiesu uzdevumā. Tādējādi Tiesu dienests nav "publiska institūcija [valsts iestāde]" Noteikumu par piekļuvi informācijai par vidi 3. panta 1. punkta izpratnē.

18. Pieteicēja šo lēmumu pārsūdzēja *High Court*. Tā uzskata, ka atkāpe attiecībā uz struktūrām vai iestādēm, kas "realizē [īsteno] tiesu varu" atbilstoši Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punktam, kurš ir transponēts ar Noteikumu par piekļuvi informācijai par vidi 3. panta 1. punktu, neattiecas uz dokumentiem pabeigtās lietās.

19. Šauboties par Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pareizu interpretāciju, *High Court* (Īrija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai kontrolēta piekļuve tiesu dokumentiem par procesu, kurā ir pieņemts galīgais spriedums, notecējis termiņš pārsūdzības iesniegšanai un nav iesniegta pārsūdzība vai pieteikums par turpināšanu, bet noteiktos apstākļos ir iespējami turpmāki pieteikumi, ir "tiesu varas" īstenošana [Direktīvas 2003/4] 2. panta 2. punkta izpratnē?"

20. Rakstveida apsvērumus iesniedza pieteicēja, atbildētājs, Tiesu dienests, Īrija un Polijas valdība, kā arī Eiropas Komisija. Šie lietas dalībnieki arī tika uzklausīti 2020. gada 16. septembra tiesas sēdē.

IV. Vērtējums

21. Turpmāk ir izklāstīta šo secinājumu struktūra. Sākšu ar Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta piemērošanas jomu (A). Pēc tam pievērsīšos jautājumam, kad "publiska institūcija [valsts iestāde]" īsteno "tiesu varu" (B). Ņemot to vērā, apskatīšu iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu (C). Visbeidzot noslēgšu ar dažām piezīmēm par plašāku kontekstu (D).

22. Šī lieta skar diezgan specifisku dalībvalsts struktūru – Īrijas Tiesu dienestu. Tiesai iesniegtajos apsvērumos šī struktūra sevi raksturoja kā "juridisku personu, kuras juridiskais statuss un funkcijas ir nodalītas un atšķiras" no Īrijas tiesu iestādēm. Tā darbībā ir ietverta tiesu dokumentu glabāšana, arhivēšana un pārvaldīšana (izskatīšanā esošās vai pabeigtās) lietās.

23. Apstāklim, ka izskatāmā lieta attiecas uz ne pārāk izplatītu institucionālo uzbūvi kādā dalībvalstī, kur valsts tiesu atbalstam ir konkrētam mērķim dibināts privāto tiesību subjekts, nebūtu jāaizēno tas, ka uzdotais jautājums pēc būtības ir vispārējs. To tiesas lietu pārvaldība, kuras tiek izskatītas vai ir pabeigtas, dažādās dalībvalstīs var būt uzdota dažādām struktūrām – sākot ar to, ka tiesa pati pārvalda un glabā savas lietas, līdz tam, ka lietas centralizēti pārvalda citas iestādes. Šīs iestādes savukārt var būt no Tieslietu ministrijas vai Valsts tieslietu padomes līdz citām tam paredzētām struktūrām vai iestādēm. Institucionālā kompetence var pat būt atkarīga no lietas statusa, kad izskatīšanā esošas lietas pārvalda pašas tiesas un pabeigtās lietas pēc noteikta laika tiek nodotas centrālā glabāšanā.

24. Citiem vārdiem sakot, tiesu dokumentu pārvaldīšana var notikt dažādos veidos. Tādējādi nebūtu pareizi šai lietai un tajā izvirzītajiem jautājumiem pievērsties, detalizēti un tehniski analizējot (būtībā valsts tiesību aktos noteikto) Tiesu dienesta statusu un tā īpašo vietu valsts tiesu sistēmas uzbūvē. Šis jautājums patiesībā ir pakārtots.

25. Galvenais šajā lietā apskatāmais jautājums ir par to, kas tieši Direktīvas 2003/4 sistēmā ir tiesas lietu pārvaldīšana (konkrēti – šīs darbības veids un būtība) un vai šīs darbības veikšanu varētu kvalificēt kā tiesu varas īstenošanu, iesākumā *neatkarīgi no tā, kura konkrētā struktūra* dalībvalstī šo darbību veic. Tomēr šajā jautājumā ir ieslēpts vēl kāds jautājums: kā skaidrojums (vai atkāpe) par "tiesu varas" realizēšanu [īstenošanu] Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta otrajā daļā attiecas uz "publiskas institūcijas [valsts iestādes]" definīciju šī paša panta pirmās daļas a)–c) apakšpunktā? Uz kurām dalībvalstu struktūrām vai sistēmu daļām Direktīva 2003/4 vispār attiecas? Šajā brīdī nonākam pie patiešām būtiska apstākļa šajā lietā: vai tiesas ir "publiskas institūcijas [valsts iestādes]" šīs direktīvas 2. panta 2. punkta izpratnē, uz kurām tādējādi, iespējams, attiecas pienākums nodrošināt pieeju "vides informācijai" atbilstoši Direktīvas 2003/4 1. un 3. pantam?

26. Šo definīciju matrjoška ir jāatklāj tāpat, kā to dara ar visām "krievu lellēm" – kārtu pa kārtai, un tas ir izaicinājums, pie kā tagad ķeršos.

A. Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta piemērošanas joma

27. Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punktā ir definēta "publiska institūcija [valsts iestāde]". Pirmās daļas a) un b) apakšpunktā ir noteiktas valsts struktūras un iestādes, uz kurām attiecas "publiskas institūcijas [valsts iestādes]" pienākumi. Tās ir koncentrētas uz jēdzieniem "pārvalde" a) apakšpunktā un personas, "kas [..] īsteno valsts pārvaldes funkcijas, tostarp ar vidi saistīt[a]s", b) apakšpunktā. Ar c) apakšpunktu direktīvā ir noteikts "parastais" noteikums, kas ietver "visas citas fiziskas vai juridiskas personas [..] to struktūru vai personu pakļautībā", kas minētas a) vai b) apakšpunktā.

28. Šīs definīcijas uzbūvē pirmajā daļā tādējādi ir sniegts subjektu uzskaitījums. Šim uzskaitījumam seko otrā daļa, kuras pirmajā teikumā ir paredzēta atkāpe no direktīvas piemērošanas jomas attiecībā uz struktūrām vai iestādēm, kas "realizē [īsteno] tiesu vai likumdošanas varu". Saskaņā ar tās otro teikumu struktūras un institūcijas, kas realizē [īsteno] tiesu vai likumdošanas varu, noteiktos apstākļos var arī tikt izslēgtas no direktīvas normu par tiesas pārskatīšanu piemērošanas jomas.

29. Pamatlietas dalībnieki piekrīt, ka kontrole pār lietas materiāliem lietas izskatīšanas gaitā ir saistīta ar "tiesu varas īstenošanu". Kamēr lietas izskatīšana "nav pabeigta", uz tiesām neattiecas Direktīvas 2003/4 piemērošanas joma.

30. Šajā strīdā jautājums ir par to, vai pēc tam, kad tiesvedībā ir pieņemti galīgie nolēmumi un izsmeltas visas pārsūdzības iespējas, Tiesu dienests tiesu dokumentus glabā, "īstenojot tiesu varu". Ja tas tā ir, tad tiesu dokumenti ir ārpus Direktīvas 2003/4 piemērošanas jomas.

31. Pamatojoties uz Tiesas spriedumu *Flachglas* [6], pieteicēja norāda, ka "publiskas institūcijas [valsts iestādes]" jēdziens Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punktā būtu jāuzskata par tādu, kas būtībā attiecas uz visām valsts struktūrām vai institūcijām, kuras pilda funkciju brīdī, kad tiek iesniegts lūgums par pieeju. Citiem vārdiem sakot, saskaņā ar šādu interpretāciju otrās daļas pirmais teikums ir noteicošais pār strukturālu noteikšanu pirmajā daļā. Pieteicēja uzskata, ka uz visām darbībām, kas tiek veiktas, "īstenojot tiesu varu", attiecas laika ierobežojums tādā nozīmē, ka struktūras vai institūcijas var izslēgt no Direktīvas 2003/4 piemērošanas jomas tikai tik ilgi, kamēr tās šādas darbības faktiski veic. Komisija pamatā piekrīt šai nostājai, bet ierosina atsevišķu lūgumu par pieeju informācijai vērtēt "katrā konkrētajā gadījumā".

6 Spriedums, 2012. gada 14. februāris, *Flachglas Torgau* (C-204/09, EU:C:2012:71).

32. Atbildētājs, Tiesu dienests, Īrija un Polijas valdība dod priekšroku interpretācijai, ar ko būtībā tiktu atbalstīta diezgan "institucionāla" pieeja attiecīgās struktūras noteikšanā. Pirmā daļa un otrās daļas pirmais teikumus būtu jālasa kopā ar institucionālo definīciju pirmajā daļā. Tādējādi saskaņā ar šo definīciju tiesas kā institūcijas vienmēr būtu izslēgtas no pirmās daļas un tādējādi – no Direktīvas 2003/4 piemērošanas jomas, jo tās vienmēr "īsteno tiesu varu".

33. Lai gan neviens lietas dalībnieks uz to tieši nav norādījis, tomēr ir arī trešā iespēja, kurā tiek nedaudz niansēta institucionālā pieeja. Tā ir interpretācija, ar ko atbilstoši otrās daļas pirmajam teikumam var uzreiz kvalificēt secinājumus par institūciju noteikšanu pirmajā daļā, ņemot vērā attiecīgās struktūras konkrētās darbības noteiktā laikā. Tādējādi šo interpretāciju varētu definēt kā galvenokārt institucionālu ar funkcionālu pielāgošanu vai korekciju.

34. Tādējādi, šķiet, pastāv trīs veidi, kā interpretēt "tiesu varas īstenošanas" jēdzienu, kas ir minēts Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta otrās daļas pirmajā teikumā, un šīs interpretācijas tādējādi arī attiektos uz visām šīs direktīvas 2. panta 2. punktā ietvertajām definīcijām: i) "pilnībā funkcionāla", ii) "galvenokārt institucionāla" un iii) "institucionāla ar funkcionālu korekciju".

35. Lai pateiktu, kurai no šīm trim pieejām būtu dodama priekšroka, ir jāapskata vairāki jautājumi, kas loģiski ir atbildami vispirms. Pirmkārt, kāda tieši ir saikne starp Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmo un otro daļu (1)? Pirms iespējamās "tiesu varas īstenošanas" atkāpes izmantošanas atbilstoši otrajai daļai ir jāizvērtē pirmās daļas sistēma un struktūra (2). Pēc tam ir nepieciešams detalizēti pārbaudīt spriedumu *Flachglas*[7], uz ko visi lietas dalībnieki ir atsaukušies, pamatodami savas (atšķirīgās) interpretācijas par "tiesu varas īstenošanas" jēdzienu (3). Tikai tad varēšu atgriezties pie diskusijas par Direktīvā 2003/4 ietvertā jēdziena "tiesu varas īstenošanas" trim iespējamām interpretācijām (4).

1. Pirmās un otrās daļas saistība

36. Savos procesuālajos dokumentos visi šīs lietas dalībnieki detalizēti pievēršas "tiesu varas īstenošanas" jēdziena interpretācijai. Tas ir pašsaprotami, jo šis jēdziens tiešām tiek izcelts iesniedzējtiesas uzdotajā jautājumā. Tomēr "tiesu varas īstenošanas" jēdziens ir tikai daļa no Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punktā noteiktās "publiskas institūcijas [valsts iestādes]" plašākas definīcijas. Tā kalpo kā kvalifikācija, skaidrojums vai pat atkāpe šī punkta otrajā daļā. Vispirms ir jāapspriež ne pārāk uzskatāmā saikne starp šīs direktīvas 2. panta 2. punkta pirmo un otro daļu.

37. Iesākumā ir jānoskaidro saikne starp Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta otrās daļas pirmo teikumu un otro teikumu. Otrās daļas pirmais teikums ir punkta, kurā ietverta definīcija, beigās, un tas tieši atsaucas uz pirmo daļu, lai izskaidrotu tās piemērošanas jomu. Šīs pašas daļas otrais teikums savukārt ir atsauce uz tās pirmo teikumu, lai noteiktu izņēmuma jomu no pārskatīšanas procedūras direktīvas 6. pantā. Tas, kas skaidri neizriet no attiecīgās tiesību normas, ir veids, kādā šie divi teikumi ir lasāmi: vai tie ir jālasa nodalīti no pirmās daļas piemērošanas jomas. Vai arī, kā prasītāja norādīja tiesas sēdē, abi teikumi ir jālasa kopā, lai izveidotu visaptverošu (un dominējošu) otrās daļas izpratni?

38. Man šķiet, ka abi šie teikumi Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta otrajā daļā ir jālasa neatkarīgi viens no otra.

39. Ja neņem vērā to, ka abos otrās daļas teikumos ir atsauces uz vienām un tām pašām struktūrām vai iestādēm, nav nekādas saiknes, kas šos teikumus saistītu kopā. Tie attiecas uz dažādām situācijām, kad tie ir piemērojami. Turklāt Tiesa jau ir skaidrojusi, ka ne otrā teikuma mērķis, ne ietekme nav tāda, lai ierobežotu dalībvalstīm pirmajā teikumā doto iespēju no Direktīvas 2003/4 piemērošanas jomas izslēgt

7 Spriedums, 2012. gada 14. februāris, *Flachglas Torgau* (C-204/09, EU:C:2012:71).

struktūras un iestādes, kas "realizē [īsteno] tiesu vai likumdošanas varu"[8]. Šis otrais teikums ir vērsts uz to, lai risinātu konkrētu situāciju, kad noteiktu valsts iestāžu lēmumi Direktīvas 2003/4 pieņemšanas dienā saskaņā ar spēkā esošo valsts tiesisko regulējumu nevarēja tikt pārskatīti atbilstoši šīs direktīvas prasībām. Saskaņā ar Īrijas apgalvoto tiesas sēdē šāda situācija šajā dalībvalstī nepastāv, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

40. Pēc tam, kad ir noskaidrota otrās daļas iekšējā uzbūve, ir jāpievēršas saiknei starp Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta otrās daļas pirmo teikumu ("tiesu varas realizēšanas [īstenošanas]" kvalifikācija) un pirmo daļu. Ņemot vērā otrās daļas pirmā teikuma sistēmisko novietojumu, ir acīmredzami, ka tā ietekme ir atkarīga no pirmās daļas piemērojamības. Tas nozīmē, ka priekšnoteikums kvalificēšanai par "publisku institūciju [valsts iestādi]" atbilstoši pirmās daļas definīcijai loģiski rodas *pirms* jautājuma par to, vai uz šo "publisko institūciju [valsts iestādi]" attiecas otrās daļas pirmā teikuma izņēmums.

41. Tādējādi ir jānoskaidro Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas loģika un uzbūve. Galu galā, ja uz tiesām neattiecas "publiskas institūcijas [valsts iestādes]" definīcijas tvērums šīs tiesību normas pirmās daļas izpratnē, tad iespējamai otrās daļas kvalificējošai vai atceļošai ietekmei uz šo definīciju zūd jēga.

2. Vai tiesas ir "publiskas institūcijas [valsts iestādes]" saskaņā ar Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punktu?

42. Pieteicējas un Komisijas ieskatā, uz (dalībvalsts) tiesām attiecas "publiskas institūcijas [valsts iestādes]" definīcija Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas izpratnē.

43. Iesākumā būtu jāatgādina, ka, lai gan Direktīvas 2003/4 pieņemšanas brīdī droši vien nevarēja uzskatīt, ka ar to tiek pilnībā ieviesta Orhūsas konvencija, jo direktīvu pieņēma, pirms Eiropas Savienība apstiprināja Orhūsas konvenciju 2005. gadā, tomēr šī konvencija tagad ir ES tiesību sistēmas neatņemama sastāvdaļa[9]. Tiesa tādējādi ir atzinusi, ka likumdevēji atbilstoši dalītajai kompetencei bija paredzējuši nodrošināt "atbilstību" starp Direktīvu 2003/4 un Orhūsas konvenciju[10]. Tādējādi Direktīvas 2003/4 interpretācijā ir jāņem vērā Orhūsas konvencijas formulējumi un mērķis[11].

44. Izskatāmajā lietā tas nozīmē, ka Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkts ir jāinterpretē Orhūsas konvencijas 2. panta 2. punkta gaismā. Abos punktos ir definēta "publiska institūcija [valsts iestāde]". Tādējādi tajos ir līdzīgi noteikta piemērošanas joma. Tomēr detalizētāka pārbaude atklāj, ka daļēji tā ir noteikta atšķirīgā līmenī.

45. Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir minēta "valdība vai cita valsts pārvaldes iestāde, arī valsts padomdevēja struktūra valsts, reģionu vai vietējā līmenī". Turpretī Orhūsas konvencijas 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā tiek minēta "valsts, reģionāla vai cita līmeņa pārvaldes iestāde". Šī atšķirīgā formulējuma pamatojums neizriet no šo tiesību instrumentu teksta vai sagatavojošiem dokumentiem.

46. Savukārt Direktīvas 2003/4 un Orhūsas konvencijas 2. panta 2. punkta pirmās daļas b) apakšpunkts angļu valodas versijā ir gandrīz identisks. Tajos abos ir minētas "fiziskas vai juridiskas personas, kas saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem īsteno valsts pārvaldes funkcijas, tostarp ar vidi saistītus īpašus pienākumus, darbības vai pakalpojumus". Tas pats attiecas arī uz abu tiesību instrumentu

8 Spriedums, 2012. gada 14. februāris, *Flachglas Torgau* (C-204/09, EU:C:2012:71, 48. punkts).

9 Spriedums, 2011. gada 8. marts, *Lesoochranárske zoskupenie* (C-240/09, EU:C:2011:125, 30. punkts).

10 Spriedums, 2012. gada 14. februāris, *Flachglas Torgau* (C-204/09, EU:C:2012:71, 31. punkts un tajā minētā judikatūra). Skat. arī Direktīvas 2003/4 5. apsvērumu un deklarāciju Orhūsas konvencijas pielikumā.

11 Spriedums, 2013. gada 19. decembris, *Fish Legal* un *Shirley* (C-279/12, EU:C:2013:853, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

c) apakšpunkta salīdzinājumu. Arī šajā gadījumā formulējums kopumā ir vienāds. Tajā ir norādīta "jebkura fiziska vai juridiska persona, kas a) vai b) apakšpunktā minētās struktūras vai personas pārraudzībā veic publiskos pienākumus un funkcijas vai sniedz publiskos pakalpojumus vides jomā". Citiem vārdiem sakot, šajā tiesību normā ir ietverts "bez ārpakalpojuma" noteikums.

47. Vispusības nolūkā minēšu, ka angļu valodas versijā pastāv vēl divas atšķirības piemērošanas jomā. Pirmkārt, Orhūsas konvencijas 2. panta 2. punkta otrajā daļā ir minēts, ka 2. panta 2. punkta definīcija "neattiecas" uz struktūrām vai institūcijām, kas pilda "tiesas vai likumdevēja funkcijas". Citiem vārdiem sakot, *imperatīvs* formulējums. Taču Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta otrās daļas pirmajā teikumā tiek lietota *fakultatīvā* izteiksme ("var paredzēt"). Tādējādi dalībvalstīm tiek dota iespēja savos tiesību aktos noteikt piemērošanas jomas ierobežojumu. Otrkārt, direktīvas 2. panta 2. punkta otrās daļas otrajam teikumam, lai gan tas nav noteicošs izskatāmajā lietā [12], nav atbilstības Orhūsas konvencijā.

48. Kāda tam visam ir nozīme jautājumā par to, vai uz tiesām kā iestādēm attiecas kāds no Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas trim apakšpunktiem?

49. Neviens no lietas dalībniekiem nav paudis nostāju šajā jautājumā. Tiesas sēdē pieteicēja un Komisija uz tiesām kā uz daļu no "pārvaldes" attiecināja tikai a) apakšpunktu. Tiesu dienests turpretī paskaidroja, ka tiesas parasti nepilda "pārvaldes funkcijas" šī termina tradicionālajā izpratnē un nepilda arī "pārvaldes funkcijas, [..] tostarp ar vidi saistītus [īpašus pienākumus, darbības vai pakalpojumus]," šīs direktīvas 2. panta 2. punkta pirmās daļas b) apakšpunkta izpratnē. Turklāt, ņemot vērā, ka šīs pašas tiesību normas c) apakšpunkts attiecas uz jebkuru personu, kas ir a) vai b) apakšpunktā minētās struktūras "pārraudzībā", tad uz tiesām tas diez vai varētu attiekties.

50. Manuprāt, ir sarežģīti ietvert "tiesas" Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā. Jāatzīst, ka tiesas diezgan ierobežotā skaitā gadījumu tiešām varētu būt "juridiska persona, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem veic valsts pārvaldes funkcijas" atbilstoši šīs tiesību normas b) apakšpunktam.

51. No vienas puses, "pārvaldes iestādes" jēdzienu Orhūsas konvencijas 2. panta 2. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā pašu par sevi nevarētu uztvert sašaurināti, attiecinot tikai uz izpildvaru plašā nozīmē, izslēdzot tiesu un likumdošanas varu. Ja tomēr mazāku uzsvaru liktu uz jēdzienu "pārvaldība", kas raksturīgs "valsts pārvaldei", un to lasītu konvencijas preambulas gaismā, lai nodrošinātu atklātību "visos valsts pārvaldes sektoros", varētu domāt, ka jēdzienam "valsts pārvalde" ir jāietver visas principu un noteikumu sistēmas, kas nosaka veidu, kādā valsts tiek reglamentēta [13]. Ja šī interpretācija tiktu atbalstīta, tad Orhūsas konvenciju, iespējams, varētu lasīt – vismaz tās tekstu – kā tādu, kas attiecas uz visām valsts varām, ieskaitot tiesas.

52. No otras puses, Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu būtu grūti lasīt atbilstoši plašākai "valsts pārvaldes" jēdziena izpratnei, jo tā definīcijā 'valdība" ir konkrēti saistīta ar "citu valsts pārvaldes iestādi, arī valsts padomdevēja struktūru valsts, reģionu vai vietējā līmenī". Kāda jēga būtu lietot "valdība *vai* cita valsts pārvaldes iestāde", ja "valdība" būtu jāuztver kā tāda, kurā jau ir ietvertas visas valsts varas? Otrā kategorija – "cita valsts pārvaldes iestāde, arī valsts padomdevēja struktūra valsts, reģionu vai vietējā līmenī" – būtu pilnīgi lieka. Līdzīgi arī Orhūsas konvencijas piemērošanas rokasgrāmatā "valdības" jēdziens tiek saistīts ar "politisko varu" [14].

12 Kā tas tiek paskaidrots šo secinājumu 39. punktā.

13 Skat. arī Regulas (EK) Nr. 1367/2006, ar ko Eiropas Savienības iestādēm un struktūrām piemēro Orhūsas konvenciju, 7. apsvērumu, kurā ir noteikts, ka "Orhūsas [k]onvencijā valsts iestādes ir plaši definētas", – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1367/2006 (2006. gada 6. septembris) par to, kā Kopienas iestādēm un struktūrām piemērot Orhūsas Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (OV 2006, L 264, 13. lpp.).

14 Skat. *Aarhus Convention*: *An Implementation Guide*, 47. lpp. Par rokasgrāmatas statusu skat. spriedumu, 2013. gada 19. decembris, *Fish Legal* un *Shirley* (C-279/12, EU:C:2013:853, 38. punkts).

53. Turklāt, ja lielāku uzsvaru liek uz to, ka konvencija ir vērsta uz "atklātību lēmumu pieņemšanā" un uz Tiesas interpretāciju par šo terminu, to attiecinot tikai uz "pārvaldes iestādēm" [15], ir grūti iedomāties Direktīvā 2003/4 formulētā 2. panta 2. punkta pirmās daļas a) apakšpunkta interpretāciju saistībā ar Orhūsas konvencijas mērķiem, ar ko tiek pārsniegts lēmumu pieņemšanas politiskais (un pārvaldes) līmenis. Līdz ar to, lai gan var pieļaut, ka 2. panta 2. punkta pirmās daļas a) apakšpunkts attiecas uz tiesu administratīvajām darbībām, tomēr ir daudz grūtāk šo apakšpunktu interpretēt kā tādu, kas attiecas arī uz pašām tiesām.

54. Turpretī uzskatu, ka Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas b) apakšpunkts pieļauj elastīgāku interpretāciju. Ar šo apakšpunktu bija paredzēts aptvert "jebkur[u] fizisk[u] vai juridisk[u] person[u], kas [..] veic valsts pārvaldes funkcijas, tostarp īpašus pienākumus un darbības, vai sniedz pakalpojumus vides jomā". Vārda "tostarp" lietojums norāda uz to, ka personai, kas veic šādas funkcijas, nav obligāti jādarbojas vides jomā [16]. Tās var to darīt, bet nav noteikts tāds pienākums. Protams, "valsts pārvaldes funkcijas" parasti saista ar valsts varas ikdienas īstenošanu, nevis ar strīdu izšķiršanu valsts tiesu sistēmā. Tomēr atkarībā no dalībvalsts tiesu sistēmas uzbūves var būt situācijas, kad tiesas veic tādas darbības, attiecībā uz kurām struktūra vai institūcija, kas institucionāli tiek saukta par tiesu, faktiski neīsteno tiesu varu attiecībā uz konkrētu uzdevumu [17].

55. Kopumā pieņemu, ka Orhūsas konvencijas vispārējam mērķim un garam atbilstu ierobežot interpretācijas radošumu attiecībā uz "valsts iestādes [publiskas institūcijas]" definīciju. Ja tiesību instrumenta vispārējais mērķis ir palielināt sabiedrības dalību un atbildību lēmumu pieņemšanā *vides aizsardzības jomā* (atbilstoši Orhūsas konvencijas preambulā minētajam), tad šim tiesību instrumentam loģiski būtu jāaptver šāda veida struktūras vai institūcijas, kurās šī lēmumu pieņemšana faktiski notiek. Proti, *a priori* un abstrahējoties institucionālajā ziņā, tas nenotiek ne sākotnēji likumdošanas procesā (kur šīs lēmumu pieņemšanas noteikumi tiek izstrādāti), ne vēlāk – pārskatīšanas procesā tiesā (kur jau pieņemta lēmuma likumība var tikt pārskatīta un, konstatējot trūkumus, parasti tas tiek nodots atpakaļ valsts iestādei jauna lēmuma pieņemšanai).

56. Tomēr, ja ir jānodala, tad domāju, ka Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas b) apakšpunkts ir atbilstošākais. It īpaši tas tā ir salīdzinājumā ar šīs pašas tiesību normas a) apakšpunkta formulējumu, kas ir daudz ierobežojošāks. Neesmu pārliecināts, ka pieteicēja vai Komisija ir pietiekami pamatojušas to, ka Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmajā daļā patiešām ir bijis paredzēts ietvert dalībvalstu tiesas kā "publiskas institūcijas [valsts iestādes]". Taču esmu gatavs atzīt, ka institūcijām, virs kuru ieejas durvīm ir rakstīts vārds "tiesa", saistībā ar dažām darbībām tiešām var būt uzticēts "saskaņā ar valsts tiesību aktiem vei[kt] valsts pārvaldes funkcijas".

57. Kas ar Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta otro daļu, kura līdz šim ir interpretēta, tikai pamatojoties uz šī punkta pirmo daļu, tiek pievienots šajā ainā? Pirms pievēršos šim jautājumam, tā kā visi lietas dalībnieki, lai izprastu šā punkta otro daļu un it īpaši "tiesu varas īstenošanas" jēdzienu, atsaucas uz spriedumu *Flachglas*, vispirms ir detalizēti jāapskata šis spriedums.

3. Spriedums "Flachglas"

58. Tiesas sprieduma *Flachglas* pamatā esošie fakti ir šādi. Vācijas likumdevējs bija atsaucies uz Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta otrās daļas pirmo teikumu, lai valsts tiesību aktos noteiktu, ka federālo zemju *ministrijām* likumdošanas procesa ietvarā nav jāatklāj vides informācija par šo procesu. Tiesai tika lūgts apstiprināt šo īstenošanu Vācijas tiesībās un precizēt brīdi, līdz kuram šādu ministriju varētu izslēgt no Direktīvā 2003/4 paredzēto tiesību uz pieeju informācijai vides jomā piemērošanas.

15 Skat. spriedumu, 2012. gada 14. februāris, *Flachglas Torgau* (C-204/09, EU:C:2012:71, 40. punkts).

16 Skat. arī *Aarhus Convention*: *An Implementation Guide*, 46. lpp.

17 Skat., piemēram, spriedumu, 2006. gada 27. aprīlis, *Standesamt Stadt Niebüll* (C-96/04, EU:C:2006:254, 17. punkts).

59. Tiesa nosprieda, ka gan Orhūsas konvencijas, gan Direktīvas 2003/4 konteksts, uzdevums un mērķi ir pierādījums tam, ka šajos tiesību instrumentos ir paredzēta atsauce uz "publiskām institūcijām [valsts iestādēm]" tikai tad, kad tās rīkojas kā pārvaldes iestādes, kuru rīcībā, pildot to funkcijas, ir vides informācija [18]. Tas izriet no Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta otrās daļas, jo šīs tiesību normas pirmā teikuma mērķis, lasot kopā ar Orhūsas konvenciju, ir atļaut dalībvalstīm no "publisko institūciju [valsts iestāžu]" piemērošanas jomas izslēgt "struktūras vai iestādes, kas realizē tiesu vai likumdošanas varu" [19]. Lai ņemtu vērā dalībvalstu likumdošanas un tiesu struktūru īpatnību pamatā esošo procedūru dažādību [20], šī atkāpe no vispārējiem noteikumiem par pieeju ir jāinterpretē "funkcionāli" [21].

60. Vācijas tiesību aktos paredzētās atkāpes gadījumā ministrijai, kas piedalās likumdošanas procesā, šī iedarbība beigtos "šī procesa beigās". Tajā brīdī atkāpe no tiesību uz pieeju vides informācijai principa, kas ir ietverts direktīvas 1. pantā, vairs nebūtu pamatota [22].

61. Pieteicēja un Komisija ierosina šo laika elementu "pārcelt" uz "tiesu varas" īstenošanas atkāpi. Vienkāršojot – tās apgalvo, ka "likumdevēji ir uzskatāmi par likumdevējiem tik ilgi, kamēr notiek likumdošanas process", līdz ar to "tiesas ir jāuzskata par tiesām tikai tik ilgi, kamēr tiek izskatīta lieta".

62. Šajā argumentācijā tomēr netiek ņemts vērā diezgan svarīgs faktiskais apstāklis lietā *Flachglas*. Konkrētā federālās zemes ministrija noteikti bija "valsts iestāde [publiska institūcija]" Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas izpratnē laikā, kad tika iesniegts lūgums sniegt vides informāciju. Definīcijas *institucionālais* aspekts noteikti bija izpildīts. Tikai izmantojot "likumdošanas varas īstenošanas" atkāpi, tā varēja laika ziņā "izbēgt" no piemērošanas jomas. Tādējādi struktūrai, kas noteikti bija ietverta "piemērošanas jomā", bija atļauts iziet "ārpus piemērošanas jomas", un jautājums bija par to – "cik ilgi" tā tur varēja palikt. Tajā situācijā Tiesa norādīja uz direktīvas 2. panta 2. punkta otrās daļas pirmā teikuma "funkcionālo interpretāciju", jo brīdī, kad realizēja "likumdošanas funkciju", ministrija nerīkojās kā "pārvaldes iestāde" [23].

63. Tiesa vēlējās atzīt ministrijas "duālo identitāti" jeb "dalīto statusu". Proti, struktūru var uzskatīt par *strukturāli* piederošu izpildvarai, uz ko tādējādi attiecas Direktīva 2003/4, lai gan *funkcionāli* tā veic darbības, kas ir daļa no aizsargātā "likumdošanas procesa" un kas atrodas ārpus direktīvas piemērošanas jomas. Vienkāršojot – spriedumā lietā *Flachglas* būtībā bija pateikts – tas, kas "institucionāli atrodas iekšpus", var uz laiku būt "funkcionāli ārpus".

64. Tomēr – pretēji pieteicējas un Komisijas argumentācijai – pavisam cita lieta ir interpretēt jēdzienu "publiska institūcija [valsts iestāde]" atbilstoši Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punktam (un patiesībā arī Orhūsas konvencijai) kā tādu, kas pats par sevi ir jāinterpretē "funkcionāli" neatkarīgi no konkrētās struktūras "strukturālā" rakstura. Sekošana šādai interpretācijai līdzinātos Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmajā daļā sniegtā definīciju saraksta ignorēšanai. Tas atbilstoši šai tiesību normai veiktu vērtējumu nonivelētu līdz tam, ka tiek piemērots tikai viens "funkcionalitātes" kritērijs, tādējādi izņēmumu paaugstinot līdz vienīgajam priekšnosacījumam, kā nonākt pie galīgā secinājuma par attiecīgās iestādes vai struktūras statusu. Citiem vārdiem sakot, otrās daļas pirmais teikums tiktu izmantots tieši pretēji tam, kā tas ir spriedumā *Flachglas*: nevis uz laiku piešķirt ar funkciju saistītu izņēmumu, bet tā vietā ieviest radikālu Direktīvas 2003/4 piemērošanas jomas institucionālu paplašinājumu.

18 Spriedums, 2012. gada 14. februāris, *Flachglas Torgau* (C-204/09, EU:C:2012:71, 40. un 48. punkts).

19 Turpat, 40.–42. punkts.

20 Turpat, 44. un 49.–50. punkts.

21 Turpat, 49. punkts.

22 Turpat, 55. un 56. punkts.

23 Turpat, 40. un 49. punkts.

65. Rezumējot – manuprāt, spriedumā *Flachglas* Tiesa nav nospriedusi, ka visa Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta definīcija ir tīri "funkcionāla", vispār neņemot vērā šī punkta pirmās daļas institucionālo dimensiju. Šai definīcijas dimensijai vienkārši nebija nozīmes tajā lietā, jo ministrija noteikti ir "publiska institūcija [valsts iestāde]" Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta izpratnē. Likumdošanas varas īstenošanas atkāpes funkcionālais aspekts tika izmantots tikai otrajā solī, lai uz laiku izslēgtu to, kas citādi būtu bijis ietverts definīcijā, bet tas netika izmantots pirmajā solī, definējot, kas sākotnēji ir ietverts definīcijā.

4. Iespējas

66. Tādējādi, ņemot vērā tās lietas apstākļus, ne spriedumā *Flachglas*, ne arī Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punktā patiesībā nav pamatojuma "pilnībā funkcionālai" pieejai, ko atbilstoši šo secinājumu 31. punktā izklāstītajam pārstāv pieteicēja un Komisija. Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta otrās daļas pirmo teikumu nevar interpretēt tādējādi, lai atceltu pirmās daļas "strukturālo" definīciju.

67. Ir divas iespējas, kas ir izklāstītas šo secinājumu 32. un 33. punktā: "institucionāla" vai "institucionāla ar funkcionālu korekciju". Vai tiesas varētu ietvert definīcijas pirmajā daļā, proti, kā "publiskas institūcijas [valsts iestādes]" saskaņā ar kādu no Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas apakšpunktiem? Atšķirība nav tikai virspusēja: ja tiesas jau iesākumā nav "strukturāli" ietvertas kādā no pirmās daļas apakšpunktiem, tad nav vajadzības tās "funkcionāli" izslēgt, izmantojot otro daļu.

68. Praktiskā atšķirība starp abām pieejām ir tāda, ka atbilstoši "institucionālajai" pieejai tiesas kā iestādes vienmēr ir izslēgtas no Direktīvas 2003/4 piemērošanas jomas. Saskaņā ar "institucionālo pieeju ar funkcionālu korekciju" tiesas veiktai funkcijai ir nozīme jau saskaņā ar definīciju atbilstoši Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmajai daļai.

69. Līdz ar to atbilstoši šai pēdējai minētajai pieejai, ja "valsts pārvaldes funkcijas" jēdziens Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas b) apakšpunktā (un Orhūsas konvencijā) tiktu interpretēts plaši, ietverot arī tiesas, tad šīs iestādes tikai tad tiktu ietvertas Direktīvas 2003/4 piemērošanas jomā, ja tās *neīsteno* savu pamata lomu kā tiesu vara. Citiem vārdiem sakot, tās ir ietvertas direktīvas piemērošanas jomā tikai tad, ja tās veic "valsts pārvaldes funkcijas". Taču tad šīs struktūras tiktu atzītas arī par tādām, kam ir "dalīts statuss", jo, pildīdamas kādu valsts pārvaldes funkciju atbilstoši valsts tiesību aktiem, tās "ieslīdētu" šīs direktīvas piemērošanas jomā.

70. Kopumā šķiet, ka pēdējā minētā pieeja ir atbalstāmāka.

71. Pirmkārt, "institucionālā pieeja ar funkcionālu korekciju" piedāvā elastīgu skatījumu uz dalībvalstu institucionālo daudzveidību. Ar to tiek atzīts, cik daudz funkciju tiesas veic dažu valstu sistēmās, un tādējādi tiek ļauts direktīvas piemērošanas jomā ietvert dalībvalstu tiesas attiecībā uz visām šo struktūru veiktajām "pārvaldes darbībām". Tomēr ar to tiek aizsargāts tiesvedības process, paturot visas darbības, ko tiesas veic kā struktūras, kas spriež tiesu, ārpus šīs piemērošanas jomas [24], jo šāda funkcija vienkārši nav tas pats, kas "valsts pārvaldes funkcijas" veikšana.

72. Otrkārt, pretēji tam, ko ierosina atbildētājs, Tiesu dienests, Īrija un Polijas valdība, šī pieeja nav pakļauta formālai strukturālai klasificēšanai atbilstoši dalībvalstu tiesību aktiem, kurā var pilnībā neatspoguļoties konkrētās struktūras darbības. Ar to tiek atzīta praktiskā realitāte, proti, dažas iestādes, ko strukturāli dēvē par tiesām, dažreiz var ar savu darbības daļu pēc būtības veikt "valsts pārvaldes funkcijas", tostarp vides aizsardzības jomā, Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas b) apakšpunkta izpratnē.

24 Attiecībā uz līdzīgu diskusiju saistībā LESD 15. panta 3. punktu skat. manus secinājumus lietā Komisija/*Breyer* (C-213/15 P, EU:C:2016:994, 52.–64. punkts).

73. Lai ilustrētu šo situāciju, jāiedomājas tiesa, kas nolemj būvēt sev jaunu ēku. Piemēram, torni. Šāda mēroga būvniecība, visticamāk, prasīs atbilstību vairākām vides aizsardzības prasībām. Šāda darbība nenotiek, "īstenojot tiesu varu", bet gan pārvaldes ietvaros un, iespējams, pildot "valsts pārvaldes funkcij[u] [..] vides jomā". Tas var arī ietvert pienākumu izpildīt lūgumu par pieeju dokumentiem saskaņā ar Direktīvu 2003/4, kā arī kādas turpmākas saistības, kas izriet no šīs direktīvas.

74. Protams, tas viss būtu atkarīgs no konkrētā institucionālā izkārtojama dalībvalstī. Var būt, ka tehniski tā nav tiesa, kas būvē jaunās telpas, bet gan ministrija vai cita publiska institūcija [valsts iestāde], kas rīkojas tās vārdā. Taču, pieņemot, ka tā tiešām ir tiesa *pati kā* juridiska persona, kas būvē jaunas telpas, tad tieši attiecībā uz šo *konkrēto darbību* šai tiesai var prasīt atklāt "vides informāciju" saistībā ar šo būvniecību, jo tā rīkojas, īstenojot pārvaldes funkcijas.

75. Treškārt, šajā pieejā tiek ņemts vērā "publiskas institūcijas [valsts iestādes]" definīcijas plašais formulējums, bet tas tiek interpretēts saprātīgi, saglabājot saistību ar Orhūsas konvencijas loģiku un garu. Tādējādi ar to tiek veicināta un nodrošināta sabiedrības dalība situācijās, kad *faktiski* tiek pieņemti lēmumi vides jomā.

5. Starpsecinājumi

76. Rezumējot – Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta definīcija nav jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir paredzēta pilnībā "funkcionāla" vai pilnībā "institucionāla" interpretācija. Turpretī *institucionāla definīcija ar funkcionālu korekciju* ir ieteicama.

77. Būtībā tas nozīmē, ka tiesas vai dalībvalsts tiesu sistēma *ir izslēgta* no Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta definīcijas piemērošanas jomas, *ja vien* tiesas struktūra faktiski neveic valsts pārvaldes funkcijas, visticamāk, saskaņā ar šīs tiesību normas b) apakšpunktu.

78. Tomēr šis novērtējums jau ir ietverts dalījumā starp "pārvaldes funkcijām" (un *a contrario* "tiesas funkcijām") 2. panta 2. punkta pirmās daļas b) apakšpunktā. Šajā ziņā kvalifikācija "tiesas varas īstenošana" šī paša punkta otrajā daļā labākajā gadījumā apstiprinātu jau iegūto rezultātu, bet neveidotu vēl vienu izņēmumu – pretēji situācijai lietā *Flachglas*. Vienkāršojot – kas jau ir (pastāvīgi) izslēgts, vairs nav no jauna jāizslēdz (uz laiku).

B. Tiesu lietu materiāli un tiesu varas funkcija

79. Šis secinājums rada nākamo jautājumu bloku. Pirmais jautājums attiecas uz robežu starp "tiesu varai" raksturīgu darbību un darbībām, kas veiktas, "īstenojot valsts pārvaldi". Konkrēti, vai tiesas lietu materiāli vienmēr tiek glabāti vai pārvaldīti, īstenojot tiesu varu? Otrais jautājums ir par to, kā šo robežu vispārēji interpretēt, it īpaši, noskaidrojot, kas ir parastās tiesu funkcijas, proti, kas ir noteikums un kas ir izņēmums. Trešais jautājums ir saistīts ar laika ritējumu un tā ietekmi uz pieeju [informācijai].

80. Pirmkārt, kad funkcija ir saistīta ar *tiesu varu*? Ne "valsts pārvaldes funkcijas", ne arī "tiesu varas realizēšana [īstenošana]" nav definēta ne Direktīvā 2003/4, ne Orhūsas konvencijā. Abos šajos tiesību instrumentos nav nekāda skaidrojuma arī par likumdevēja nodomu, nodalot funkcijas, kas ir veiktas, "īstenojot valsts pārvaldi" [25], no tām, kas veiktas, "īstenojot tiesu varu" [26].

25 Atbilstoši Tiesas interpretācijai spriedumā, 2012. gada 14. februāris, *Flachglas Torgau* (C-204/09, EU:C:2012:71, 46. punkts).

26 Lai gan rokasgrāmatā tiek noslēpumaini – nepaskaidrojot – minēts, ka atkāpe ir vajadzīga, "ņemot vērā šīs lēmumu pieņemšanas atšķirību no citiem lēmumu pieņemšanas veidiem". *Aarhus Convention: An Implementation Guide*, 49. lpp.

81. Protams, saistībā ar šo iedalījumu var iedvesmoties no citām (ES) tiesību jomām, kā, piemēram, no dokumentu pieejas jomas. Regulā (EK) Nr. 1049/2001 [27] tas, ka tiek izslēgti "dokumenti", ko Komisija "ir sagatavojusi tikai konkrēta strīda vajadzībām", ir interpretēts kā attiecināts tikai uz dokumentiem ar "pietiekoši ciešu saikni" vai nu ar valsts tiesā izskatīšanā esošu tiesvedību, vai ar Savienības tiesā esošu tiesvedību [28], ja vien šie dokumenti nav sagatavoti par "pilnībā administratīva rakstura lietu" [29]. Turpretī pēdējais minētais "pilnībā administratīva rakstura lietu" jēdziens ir saglabāts, lai ietvertu apmaiņu ar dokumentiem ārpus tiesvedības procedūras [30], kā arī darba dokumentus [31].

82. Līdzīgi jēdzieni ir ietverti Regulā (ES) 2016/679 [32]. Šajā regulā vai nu ir noteikti izņēmumi no tās piemērošanas jomas, vai nu ir noteikts, ka datu apstrāde ir likumīga, "veicot tiesas spriešanas funkciju". Tādējādi ir atļauts apstrādāt noteiktu kategoriju datus, tostarp sensitīvus, ja "apstrāde ir vajadzīga [..] ikreiz, kad tiesas pilda savus uzdevumus" (regulas 9. panta 2. punkta f) apakšpunkts). Līdzīgi arī datu aizsardzības speciālistu ieceļ katrā gadījumā, kad apstrādi veic publiska iestāde vai struktūra, "izņemot tiesas, tām pildot savus uzdevumus" (regulas 37. panta 1. punkta a) apakšpunkts). Tādējādi arī uzraudzības iestādes, kurām ir uzdots kontrolēt Regulas 2016/679 piemērošanu, nav kompetentas uzraudzīt apstrādes darbības, "ko veic tiesa, pildot savus uzdevumus" (šīs regulas 55. panta 3. punkts). Šie piemēri skaidri parāda, ka vienas un tās pašas darbības būtu ietvertas šīs regulas piemērošanas jomā, ja tās tiktu veiktas, "pildot pārvaldes funkcijas".

83. Polijas valdība ierosināja papildu norādes atvasināt no judikatūras par "*Dorsch* lietas kritērijiem" un jēdziena "tiesa" definēšanu LESD 267. panta izpratnē [33]. Tas tā ir, ka Tiesas judikatūra šajā jomā ir plašs un noderīgs pārvaldes satura [atklāšanas] piemēru avots, ciktāl tā attiecas uz institucionālajiem kritērijiem saistībā ar LESD 267. panta prasību izpildi. Tomēr šie spriedumi ir visai attālināts iedvesmas avots, jo Orhūsas konvencijas un Direktīvas 2003/4 pamatā esošā loģika ir saistīta ar vispārējo vides informācijas pieejamības principu, [34] skatot *darbību* saistībā ar "vides informācijas" izmantošanu, neatkarīgi no institucionālās uzbūves dalībvalstu sistēmās [35]. Šīs nenovēršamās saiknes ar *ratione materiae*, nevis ar *ratione institutionis* rezultātā noteiktas darbības var izslēgt lielākā mērā, nekā tas ir paredzēts kritērijā, pēc kura pilnībā apskata konkrēto darbību.

84. Ar spriedumu *Cartesio* varētu ilustrēt šo punktu. Šajā spriedumā Tiesa nosprieda – nevar uzskatīt, ka tiesa pilda tiesas funkciju, ja tā ir atbildīga par komercreģistra uzturēšanu un attiecībā uz to pieņem administratīvus lēmumus [36]. Citiem vārdiem sakot, šī iestāde nav "tiesa" (LESD 267. panta izpratnē). Taču, ja konkrētais reģistra uzturētājs dokumentētu lietas vides jomā, kas tajā laikā tiek izskatītas šajā tiesā, tad pieteikums par piekļuvi informācijai par šo lietu nosaukumiem saskaņā ar Direktīvu 2003/4 tiktu noraidīts, pamatojoties uz to, ka šī struktūra rīkojas, "īstenojot tiesu varu", lai gan šī pati struktūra tomēr neizpildītu "*Dorsch* lietas" kritērijus.

85. Galu galā tas, kas tad īsti ir "tiesas funkcija", visticamāk, paliks diezgan intuitīvs [37] novērtējums: viss, kas ir saistīts ar objektīvu strīdu izspriešanu, ir tiesas funkcija pēc būtības, un tādējādi uz to neattiecas Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkts.

27 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1049/2001 (2001. gada 30. maijs) par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV 2001, L 145, 43. lpp.).

28 Spriedums, 2020. gada 6. februāris, *Compañía de Tranvías de la Coruña*/Komisija (T-485/18, EU:T:2020:35, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

29 Spriedums, 2006. gada 6. jūlijs, *Franchet* un *Byk*/Komisija (T-391/03 un T-70/04, EU:T:2006:190, 91. punkts).

30 Spriedums, 2018. gada 8. februāris, *POA*/Komisija (T-74/16, nav publicēts, EU:T:2018:75, 107. punkts).

31 Spriedums, 2019. gada 20. septembris, *Dehousse*/Eiropas Savienības Tiesa (T-433/17, EU:T:2019:632, 97. punkts).

32 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV 2016, L 119, 1. lpp.).

33 Skat. spriedumu, 1997. gada 17. septembris, *Dorsch Consult* (C-54/96, EU:C:1997:413, 23.–34. punkts).

34 Atbilstoši sākotnēji Tiesas lemtajam spriedumā, 2010. gada 22. decembris, *Ville de Lyon* (C-524/09, EU:C:2010:822, 35. punkts).

35 Atbilstoši tam, kā Tiesa to ir piemērojusi konkrētās ministrijas darbībai spriedumā *Flachglas*. Skat. šo secinājumu 59. punktu.

36 Spriedums, 2008. gada 16. decembris, *Cartesio* (C-210/06, EU:C:2008:723, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).

37 Iespējams, iesaistot nedaudz cita veida intuīciju nekā tā, ko Amerikas Savienoto Valstu Augstākās tiesas tiesnesis Stjuarts [*Stewart*] piedāvā kā pierādījumu slieksni nepieklājīga satura atpazīšanai: "Es to atpazīstu tad, kad es to redzu." Skat. *Jacobellis* pret *Ohio*, 378 U.S. 184 (1964).

86. Tiesu dokumenti lietas materiālos, to apkopošana, pārvaldība, izmantošana un glabāšana, manuprāt, ir tiesas procesa, tiesas spriešanas daļa. Protams, tiesu dokumentu sagatavošanai tiek veltīts pārvaldes darbs. Tomēr šiem uzdevumiem nav pārvaldes rakstura pēc būtības. Tie ir nesaraujami saistīti ar konkrētu strīdu un tā risinājumu.

87. Otrkārt, atgriežoties pie jautājuma par vispārējo definīciju, ir vērts pieminēt divus apstākļus: pirmām kārtām, tiesu gadījumā to darbības "tiesu varas" raksturs ir noteikums, bet "pārvaldes" darbības ir izņēmums. Otrām kārtām, Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas jēdzienu definēšana ir tiesību instrumenta piemērošanas jomas noteikšana, nevis sašaurināti interpretējams izņēmums.

88. Šie apstākļi nozīmē, pirmkārt, – ja attiecīgā iestāde ir tiesa, tad atbilstoši pamatnoteikumam tā, visticamāk, rīkojas, īstenojot tiesu varu, ja vien netiek konstatēts, ka konkrētā darbība faktiski ir pārvaldes darbība. Otrkārt, abi jēdzieni ir jāinterpretē saprātīgi: vai, ja arī kaut kas ir interpretējams sašaurināti, tad tā ir tiesu rīcība, īstenojot pārvaldes funkcijas, jo tas faktiski ir izņēmums. Tomēr tas viss ir saistīts ar to, ko ietver formulējuma "saskaņā ar valsts tiesību aktiem vei[ktas] valsts pārvaldes funkcijas" definīcija Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta [pirmās daļas] b) apakšpunkta izpratnē.

89. Mēģinot noteikt, kuras tiesu darbības nonāk kādā no iedalījuma pusēm, visticamāk, parasti, bet ne vienmēr, vienkāršākais būtu aplūkot personu, kas pieņem lēmumu iestādes vārdā. Piemēram, tiesnesis, kas pieņem spriedumu, tādējādi rīkojas, "īstenojot tiesu varu". Savukārt tiesas telpu pārvaldnieks vai cits darbinieks, kuram ir uzdots parakstīt līgumu par saules paneļu uzstādīšanu uz tiesas ēku jumtiem, tādējādi visdrīzāk pilda "valsts pārvaldes funkcijas [..] vides jomā".

90. Treškārt – un līdzīgu iemeslu dēļ –, spriedumā *Flachglas* ietverto "laika" argumentāciju, ko izvirza pieteicēja un Komisija, šajā lietā nekādi nevar pārņemt. Proti, kā esmu paskaidrojis šo secinājumu 62. punktā, šī argumentācija tika attīstīta situācijā, kad iestāde nepārprotami ietilpa Direktīvas 2003/4 piemērošanas jomā, savukārt tiesas, kas īsteno tiesu varu, šajā piemērošanas jomā neietilpst. Spriedumā *Flachglas* laika argumentāciju pilnībā pamatoja izņēmuma ilgums; tagad izskatāmajā lietā tas ir definīcijas jautājums. Turklāt spriedumā *Flachglas* ierobežojumi bija vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka līdzdalības demokrātijas princips, kas ir izplatīts dalībvalstīs un ir nostiprināts LES 10. panta 3. punkta pirmajā teikumā [38], tiek savietots ar iespēju *faktiski* nodrošināt raitu likumdošanas procesu [39].

91. Pretēji judikatūrai saistībā ar Regulas Nr. 1049/2001 4. pantu šis novērtējums nemainās tad, ja tiesvedības procedūra ir beigusies [40]. Izņēmums minētajā regulā ir saistīts ar *strīda* ("tiesvedības procedūra") ilgumu, savukārt atkāpe Direktīvā 2003/4 ir saistīta ar *darbības* ilgumu ("valsts pārvaldes funkcijas", no vienas puses, un "tiesu varas realizēšana [īstenošana]", no otras puses). Struktūra vai institūcija, kas "īsteno tiesu varu", principā to nepārstāj darīt tikai tādēļ vien, ka ir pagājis laiks. Putekļu kārtas biezums uz lietas materiāliem nepadara šos materiālus mazāk saistītus ar "tiesu varu". Tiesa nemaina lomas un nepārstāj rīkoties kā tiesa noteiktos laika brīžos. Ģenerāladvokātes E. Šarpstones [*E. Sharpston*] vārdiem runājot, tās darbībai šādā statusā "nav sākuma un beigu punkta laikā" [41].

92. Katrā ziņā papildus normatīvajiem argumentiem par to, kāpēc "laika" argumentu nevar piemērot tiesas darbībai, šo secinājumu pamato arī funkcionāli argumenti. Neapšaubāmi, kā norāda iesniedzējtiesa, vienotā nostāja, šķiet, ir tāda, ka uz "aktīvo tiesvedības procedūras posmu" var attiekties "tiesu varas īstenošanas" atkāpe. Tomēr – vai būtu novelkama līnija pirms, pa vidu un pēc? Iesniedzējtiesa paskaidro, ka Īrijas tiesībās galīgo nolēmumu pieņemšanas un pārsūdzības termiņu

38 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 4. septembris, *ClientEarth*/Komisija (C-57/16 P, EU:C:2018:660, 84. punkts un tajā minētā judikatūra).

39 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 14. februāris, *Flachglas Torgau* (C-204/09, EU:C:2012:71, 43. punkts).

40 Skat. spriedumu, 2010. gada 21. septembris, *Sweden* u.c./*API* un Komisija (C-514/07 P, C-528/07 P un C-532/07 P, EU:C:2010:541, 130. un 131. punkts).

41 Ģenerāladvokātes E. Šarpstones [*E. Sharpston*] secinājumi lietā *Flachglas Torgau* (C-204/09, EU:C:2011:413, 73. punkts).

notecējums vai arī galīgo nolēmumu pieņemšana jebkādā apelācijas tiesvedībā ne vienmēr ir attiecīgās procedūras galīgais noslēgums Īrijas tiesās. Kādi noteikumi tad būtu piemērojami lietas pieņemšanas procedūrai, lietas materiālu pietiekamības pārbaudei vai citiem administratīviem uzdevumiem, kas vēl nenorāda uz tiesvedības procedūras "aktīvo" posmu? Vai šis posms ir mazāk saistīts ar "tiesu varas īstenošanu"? Kā ir ar procedūras pārtraukumu lietas izskatīšanas laikā? Tāpat arī tad, kad spriedums ir pabeigts, noteikti ir laiks, kad tiek sagatavota tā publicēšana. Nav iemesla, kādēļ šeit būtu piemērojami Orhūsas konvencijas vai Direktīvas 2003/4 noteikumi par pieeju dokumentiem. Tātad – kurā posmā struktūra, kam ir uzdots izlemt lietu, pārstāj "īstenot tiesu varu"?

93. Visi šie apsvērumi vēlreiz uzsver problēmas saistībā ar mēģinājumu aizstāt sākotnējo tiesību instrumenta piemērošanas jomu, kurai būtu jābūt institucionālajā ziņā stabilai un noteiktā mērā pastāvīgai, kā tas ir Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas definīcijā, ar argumentāciju par atkāpi laika ziņā, kas ir minēta kā paskaidrojums vai izņēmums šī paša punkta otrajā daļā.

94. Šajā brīdī var pievienot divus vispārējus noslēguma apsvērumus.

95. Pirmkārt, attiecībā uz mērķiem es nesaskatu, kā mērķis veicināt demokrātisku dalību vides jautājumos, uz ko prasītāja ir vairākkārt norādījusi, tādā pašā mērā būtu attiecināms uz tiesu. Kā uzsver Īrija, tiesu varas leģitimitātes apliecinājumi parasti atšķiras no citām varām. Procedūrā *inter partes* paaugstinātas leģitimitātes rādītāji nav saistīti ar lielāku iespējamo pieeju tiesas lietu materiāliem. Drīzāk tie ir saistīti ar iespēju sekot kritiskai juridiskai argumentācijai, kad tas ir vajadzīgs, atklātā tiesas sēdē un tai, kas parādās spriedumā. Direktīva 2003/4 diez vai bija paredzēta, lai mainītu tiesvedības procedūru pamatā esošo *inter partes* argumentāciju.

96. Otrkārt, es neuzskatu arī, ka ar Direktīvu 2003/4 vai arī Orhūsas konvenciju bija paredzēts uz vides jomas dokumentu potenciālu glabāšanu vien attiecināt neierobežotu pienākumu šos dokumentus atklāt. Ja tas tā būtu bijis, publiskas institūcijas [valsts iestādes] vai trešās personas, vai pat, iespējams, valsts drošības struktūru IT nodaļai būtu pienākums pēc pieprasījuma atklāt tās rīcībā esošu "vides informāciju", uz ko attiektos tikai Orhūsas konvencijas 4. pantā un Direktīvas 2003/4 4. pantā paredzētie izņēmumi, tomēr tam nebūtu nekādas saistības ar šai informācijai pamatā esošo lēmumu pieņemšanas procesu. Tas arī atņemtu jēgu mērķim palielināt sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā *vides* jomā [42]. Proti, ja pārvaldes iestāde ir tā, kas pieņem lēmumu, nav saprotams, kā pieeja vides informācijai, kas, iespējams, ir ietverta tiesu dokumentos, varētu uzlabot šo procesu [43]. Tas tā ir it īpaši, ņemot vērā, ka ierobežota pieeja novestu pie zināmas informācijas asimetrijas "*sabiedrībā*" [44]. Līdz ar to "vides informācijai", ja patiešām tāda ir, vai nu ir jānāk no publiskas institūcijas [valsts iestādes], kas ir lēmumu pieņemšanas centrā, vai arī tai ir jābūt ietvertai tiesas publiskā sprieduma apsvērumu daļā.

C. Par izskatāmo lietu

97. Kā minēts šo secinājumu iepriekšējās iedaļās, tiesas principā īsteno tiesu varu, ja vien saistībā ar konkrētu darbību tās neveic valsts pārvaldes funkcijas Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas b) apakšpunkta izpratnē. Pretēji – attiecībā uz visām darbībām, kas tiek veiktas, īstenojot tiesu varu, šīs struktūras vai institūcijas ir ārpus šīs direktīvas piemērošanas jomas.

98. Tā ir vispārējā atbilde. Šīs lietas īpatnība tomēr ir tāda, ka, lai gan prasītājas pieteikums par pieeju ir iesniegts *High Court*, tas patiesībā ir Tiesu dienests, kas, ņemot vērā Īrijas tiesu iestāžu institucionālo uzbūvi, glabā konkrētos dokumentus [45].

42 Skat. Direktīvas 2003/4 1. apsvērumu un Orhūsas konvencijas preambulu.

43 Skat. spriedumu, 2012. gada 14. februāris, *Flachglas Torgau* (C-204/09, EU:C:2012:71, 40. punkts).

44 Šajā nozīmē skat. Direktīvas 2003/4 7. apsvērumu. Šie apsvērumi ir piemērojami pirms iespējamās ietekmes uz publisku institūciju [valsts iestāžu] procedūrām Orhūsas konvencijas 4. panta a) punkta un Direktīvas 2003/4 4. panta 2. punkta izpratnē.

45 Skat. šo secinājumu 12. un 13. punktu.

99. Tādēļ tagad ir jāatgriežas [46] pie šīs īpašās strukturālās uzbūves un jānoskaidro, vai uz Tiesu dienestu, kas ir no valsts tiesām nodalīta struktūra, var attiekties "publiskas institūcijas [valsts iestādes]" definīcija, kad tas glabā pabeigtu lietu tiesu dokumentus.

100. Tiesu dienests, atbildētājs un Īrija paskaidro, ka Tiesu dienests ir neatkarīgs privāts subjekts, kurš ir izveidots un kuram ir uzdots uzturēt un glabāt tiesu dokumentus Īrijas tiesu iestādēm.

101. Lai gan tas tiešām ir valsts tiesību aktu jautājumus, raugoties no institucionālās uzbūves, Tiesu dienests, kas ir saskaņā ar Īrijas tiesībām dibināts *privāts subjekts*, šķiet, nav "valdība vai cita valsts pārvaldes iestāde" Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas a) apakšpunkta izpratnē. Tā kā šī dienesta funkcijas nav arī tādas, kas atbilst "saskaņā ar valsts tiesību aktiem vei[ktām] valsts pārvaldes funkcij[ām]" [47] judikatūras izpratnē [48], šķiet, ka tas arī nav ietverts šīs direktīvas 2. panta 2. punkta pirmās daļas b) apakšpunkta definīcijā. Tā tas ir institucionālajā ziņā; saistībā ar konkrēto funkciju šī atbilde ir loģiski saistīta ar lietu materiālu pārvaldīšanas saturu.

102. Tādējādi paliek tikai Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas c) apakšpunkts, kurā ir minēta "jebkura [..] juridiska persona, kas a) vai b) apakšpunktā minētās struktūras vai personas pārraudzībā veic publiskos pienākumus un funkcijas vai sniedz publiskos pakalpojumus vides jomā".

103. Šajā pēdējā tiesību normā pamatā ir mēģināts ietvert fiziskus vai juridiskus subjektus, kas veic valsts uzdevumus valsts struktūras vai institūcijas pārraudzībā. Tādējādi subjekti, uz kuriem citādi attiektos šīs normas a) un b) apakšpunkts, nevar "izvairīties" no Direktīvas 2003/4 piemērošanas jomas, deleģējot savus valsts pārvaldes uzdevumus citam, varbūt pat privātam, subjektam.

104. Skaidrības nolūkā jāmin, nav nekādas norādes un es arī to nevēlos teikt, ka tāds būtu bijis Īrijas nodoms, izveidojot Tiesu dienestu. Izvēle par to, kur glabāt tiesu dokumentus izskatīšanā esošās vai pabeigtās lietās, ir pilnībā dalībvalstu sistēmu jautājums. Tikai vēlos paskaidrot, ka likumdevēja piedāvātā trešā iespēja attiecas uz "deleģējumiem" trešām personām – privātām vai publiskām –, lai kontrolētu darbības deleģējumu.

105. Tomēr c) apakšpunkta piemērošanai ir svarīgi, lai pats "deleģētājs" un tā "darbības" būtu ietvertas Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas a) un b) apakšpunktā. Galu galā "deleģējuma ņēmējam" ir jāsaņem pilnvarojums no deleģētāja, lai deleģējuma ņēmējs to nosegtu.

106. Kā esmu paskaidrojis šo secinājumu iepriekšējās iedaļās, tiesas nav ietvertas Direktīvas 2003/4 piemērošanas jomā, izņemot gadījumu, kad tās veic pārvaldes funkcijas. Tiesu dokumentu glabāšana un lietu materiālu pārvaldība noteikti nav pārvaldes funkcija, bet pēc būtības ir saistīta ar tiesu varu. Tātad atbilstoši konstatētajam uz deleģētāju – šajā lietā *High Court* – neattiecas direktīvas piemērošanas joma, un tā arī neattieksies uz šāda veida darbības deleģējuma ņēmēju, ja šīs darbības raksturs nemainās.

107. Manuprāt, šajā lietā tā tas ir. Kā paskaidro iesniedzējtiesa, plaši atsaucoties uz judikatūru, likumdošanas aktiem, noteikumiem un prakses vadlīnijām, Tiesu dienests, uzturot un glabājot lietas materiālus, neveic autonomu funkciju. Savu darbību tas veic tikai tiesu uzdevumā un pārraudzībā [49]. To darot, tas nevar pildīt savus uzdevumus, iejaucoties tiesu darbībā [50]. Šī pārraudzība nebeidzas, noslēdzoties tiesvedības procedūrai [51]. No iesniedzējtiesas sniegtās informācijas izriet, ka, lai gan Tiesu

46 Skat. iepriekš šo secinājumu 22.–25. punktu.

47 Vismaz atbilstoši valsts tiesību aktu interpretācijai, kā to ir norādījis atbildētājs par lietu CEI/15/0008 *An Taisce & The Courts Service*, 3. lpp.

48 Spriedums, 2013. gada 19. decembris, *Fish Legal* un *Shirley* (C-279/12, EU:C:2013:853, 49. punkts un tajā minētā judikatūra).

49 Kā izskaidroja atbildētājs savā lēmumā lietā CEI/15/0008 *An Taisce & The Courts Service*, 5. un 6. lpp. Skat. arī Baker J., *BPSG Limited trading as Stubbs Gazette* pret *The Courts Service & Others* [2017] 2 I.R. 243, 68. un 71. punkts.

50 Šķiet, ka tā ir noteikts *Courts Service Act 1998* [1998. gada Tiesu dienesta likuma] 9. pantā.

51 Skat. lietu CEI/15/0008 *An Taisce & The Courts Service*, 6. lpp.

dienests ir formāli nodalīta struktūra, tomēr darbības ziņā tas neatšķiras no iekšējas glabāšanas vai reģistra nodaļas, kas ietilpst tajā pašā institucionālajā uzbūvē, kurā atrodas tiesa. Tādējādi tā darbības, glabājot, arhivējot un pārvaldot tiesu dokumentus, katrā ziņā nav ietvertas direktīvas piemērošanas jomā.

108. Tādējādi ir jāsecina, ka ir jābalstās uz veikto darbību būtību, nevis uz precīzu institucionālo uzbūvi dalībvalstī. Ja būtu pretēji, tad Direktīvas 2003/4 piemērošana būtu atkarīga no diezgan formālas uzbūves iedalījuma pēc tā, kur lietas dokumenti tiek fiziski glabāti un pārvaldīti. Lieki piebilst, ka, neraugoties uz iespējamo ierosmi konkrēti stratēģiski veidot valstu institucionālo uzbūvi, šāda pieeja arī neatbilstu vajadzībai vienveidīgi interpretēt un piemērot Direktīvu 2003/4 un Orhūsas konvenciju [52].

D. Pēcvārds

109. Visbeidzot – pretēji pieteicējas un Komisijas apgalvotajam – iepriekš minētā secinājuma rezultātā pieeja vides informācijai netiek padarīta par neiespējamu, ja šāda informācija tiešām atrodas lietas materiālos. Tas tikai parāda, ka konkrētais tiesību instruments, uz kuru norāda pieteicēja, nav pareizais ceļš, lai tai piekļūtu. Šis tiesību instruments nereglamentē tāda veida pieeju, kādu vēlas pieteicēja. Tomēr tas, protams, neatceļ iespēju joprojām izmantot parastos veidus šādas pieejas iegūšanai.

110. Pirmkārt, pastāv valsts tiesību aktu noteikumi par pieeju lietu materiāliem un tiesu dokumentiem. Tas noteikti nav mans pienākums komentēt šos noteikumus, tomēr ir norādīts, ka atklāta tiesu pārvaldība ir Īrijas (konstitucionālo) tiesību princips [53]. Protams, kā skaidro šīs lietas dalībnieki, Īrijas judikatūra var atšķirties jautājumā par to, kādā mērā trešās personas var prasīt pieeju dokumentiem šādā procedūrā. Tomēr tas ir valsts tiesību aktu jautājums, kas ir atrisināms tikai Īrijas tiesās. Raugoties no ES tiesību perspektīvas, šis jautājums nav vērā ņemams apstāklis Direktīvas 2003/4 interpretācijai.

111. Otrkārt, uz pašu valsts pārvaldes iestādi, kas ir pieņēmusi apstrīdēto(-os) lēmumu(-us), kuri pēc tam tika pārskatīti valsts tiesās, joprojām attiecas Direktīvas 2003/4 noteikumi par pieeju "vides informācijai", kas ir transponēti ar Noteikumiem par piekļuvi informācijai par vidi. Saistībā ar lēmumu, kas ir pamatā lietai *Balz & Anor* pret *An Bord Pleanála*, saprotu, ka to ir pieņēmusi vai nu *Cork County Council* [Korkas grāfistes padome] (kā vietējā teritorijas plānošanas iestāde), vai *An Bord Pleanála* (kā iestāde, kas pārskata lēmumu). Lai gan tas, protams, ir jāvērtē valsts tiesai, tomēr būtu pamatoti pieņemt, ka uz šīm institūcijām, visticamāk, attiecas Direktīvas 2003/4 2. panta 2. punkta pirmās daļas attiecīgi a) un b) apakšpunkts.

112. Ar šo pēdējo apsvērumu nevēlos norādīt, ka dalībvalstu tiesību aktos būtu jāmēģina atkārtot neapmierinošo situāciju, kāda, manuprāt, ir ES tiesību aktos, kad personas tiek novirzītas pie institūcijas, kas ir dalībnieks tiesvedībā, lai iegūtu pieeju lietas materiāliem [54]. Tomēr tādās situācijās kā izskatāmajā lietā lūgumu par pieeju vides informācijai saistībā ar lēmumu pieņemšanu vides jautājumos var iesniegt institūcijās, kas faktiski pieņem plānošanas un pārskatīšanas lēmumus. Tas ir tieši tas, vismaz manā, iespējams, nepamatoti šaurajā skatījumā par procedūru, kam Direktīva 2003/4 un Orhūsas konvencija ir paredzēta: lai varētu iegūt informāciju un tādējādi, iespējams, ietekmēt lēmumu pieņemšanu *stadijā*, kad šī lēmumu pieņemšana faktiski notiek.

52 Spriedums, 2012. gada 14. februāris, *Flachglas Torgau* (C-204/09, EU:C:2012:71, 50. punkts).

53 Šajā ziņā skat., piemēram, *J. Hogan* spriedumu *Allied Irish Bank plc* pret *Tracey* (Nr. 2) [2013] IEHC 242, 21.–23. punkts.

54 Skat. spriedumu, 2017. gada 18. jūlijs, Komisija/*Breyer* (C-213/15 P, EU:C:2017:563, 54. un 55. punkts).

113. Joprojām uzskatu, ka kopumā nav iemesla atteikt pieeju lietai *ikvienai* ieinteresētajai personai *pabeigtās lietās*, ja vien konkrētajā lietā ir skaidri un imperatīvi iemesli pret šādu izpaušanu [55]. Šāda tiesu sistēmas atvērtība stiprina vispārējo tiesu leģitimitāti un uzlabo tiesvedības kvalitāti [56].

114. Tomēr tikpat svarīgs ir noteiktās kompetences princips un pienākums interpretēt likumdošanas aktu tajās robežās, ko tas varētu saprātīgi nozīmēt. Tādējādi interpretējot, manuprāt, Direktīvā 2003/4 vienkārši nekas nav teikts par pieeju lietas materiāliem. Tas ir valsts tiesību aktu jautājums. Varbūt kādreiz ES tiesību aktos šāda pieeja tiks noteikta. Taču līdz tam uzspiest izmaiņas valsts tiesību aktos vai praksē par pieeju pabeigtu lietu tiesu dokumentiem, izmantojot nedabīgu un citam mērķim paredzētu ES tiesību aktu paplašinājumu, varbūt nav labākais veids, kā rīkoties, noteikti ne šai Tiesai.

V. Secinājumi

115. Ierosinu Tiesai uz *High Court* (Īrija) uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/4/EK (2003. gada 28. janvāris) par vides informācijas pieejamību sabiedrībai un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu 2. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kontrole par piekļuvi tiesu dokumentiem – šo kontroli veicot vai nu tiesai, proti, struktūrai, kas formāli ir tiesu sistēmas daļa, vai nu privātam subjektam, kas ir dibināts šim pašam mērķim un kas rīkojas tiesu sistēmas uzdevumā un pārraudzībā, – ir darbība, uz kuru neattiecas šīs tiesību normas piemērošanas joma.

55 Detalizēti skat. manus secinājumus lietā Komisija/*Breyer* (C-213/15 P, EU:C:2016:994).

56 Turpat, 93.–104. punkts un 118.–142. punkts.